

פנינים יקרים, רעיונות מכריזים, סיפורים נפלאים,
מהודך שיעורי הרב הגאון המשפיע,
פה מפיק מרגליות
רבי מאיר צוויבל שליט"א
מחבר ספרי נר המאיר

ביאור נהמד על קביעת הג' (הסוכות אחר יום כיפור)

דור המדבר לא קיימו תוספת שבת כי היו להם עמוד אש וענן

בלשון הפיוט 'דיד נפש': 'הגלה נא
ופרוס חביבי עלי את סוכת שלומך',
ולבאר זה נקדים תחילה פרפרת נאה
מה שיש לבאר בנוסח הזמר 'ל'
מקדש', 'המאחרים לצאת מן השבת
וממהרים לבוא, ולכאורה קשה,
שהיפך הסדר, שתחילה היה לו לומר
'הממהרים לבוא ואחר כך 'מאחרים
לצאת, שהרי אי אפשר לצאת מן
השבת בטרם נכנסים אליה.

ושמעתי ביאור נאה בדבר בשם
הרה"ק רבי פנחס מקאריץ זצ"ל, דהנה
במסכת תענית (ט) מבואר, שעניני
הכבוד שנסתלקו במיתתו של אהרן
חזרו ובאו בזכותו של משה, וכשמת
משה נסתלקו, והנה, כאשר היו עניני
הכבוד לא היו צריכים להוסיף כלל
על השבת, לא בכניסתו ולא ביציאתו,
שהרי היה להם סימן מובהק אימתי
נכנסת שבת ואימתי יוצאת, כאשר
היו מתחלפים עמוד הענן ועמוד
האש, אמנם כאשר נסתלק משה
ונסתלקו עמו עניני הכבוד, שוב היו
צריכים להוסיף מחול על הקודש,
כי אין בני אדם בקיאים לצמצם זמן
חילוף היום והלילה.

ובזה מובן מה שנקט מחבר הזמר
קודם 'מאחרים לצאת' ואחר כך
'ממהרים לבוא', כי לדעת רוב דעות
נסתלק משה רבינו עליו השלום ביום
השבת בזמן המנחה, ואם כן באותה
שבת בכניסתה עדיין היה עמוד הענן
משמש, ולא הוצרכו להוסיף מבעוד
יום, וביציאתה כבר נסתלקו עמוד
הענן ועמוד האש, והוצרכו לאחר

מאמר המאיר

ישיבת סוכה מטהרת ומזככת לב האדם

השי"ת מצטרף לשיעור הסוכה לבטל ערלת הלב במאתיים

והנה איתא בפרקי דרבי אליעזר (פרק לט),
שכאשר יצאו ישראל ממצרים, היה מנינם
שישים ריבוא חסר אחד, והקדוש ברוך
הוא בכבודו ובעצמו כביכול הצטרף עמהם
והשלים את

המנין לשישים
ריבוא. והנה,
הסוכה היא 'צילא
דמיימנותא',
כביכול בורא כל
עולמים מכניס
אותנו תחת צל
כנפיו, נמצא
הקדוש ברוך הוא
מצטרף עם 199
הטפחים של
הסוכה ומשלים
המנין למאתיים,
והא קיימא לן
ערלה בטילה
במאתיים, ממילא
יש לומר שעל
ידי מצות ישיבת
סוכה בטלה ערלת
הלב במאתיים.

איוב נתקררה דעתו כשראה שיעור הסוכה

בפיוט: 'הגלה נא ופרוס חביבי עלי את
סוכת שלומך, תאיר ארץ מכבודך נגילה
ונשמחה בך וכו'. ונראה לפרש בהקדם
מדרש פליאה זו"ל: 'איוב היה קורא תגר על
היסורים, כיון שראה הסוכה שהוא של שתי
דפנות, והשלישית
אפילו טפח, מיד
נתקררה דעתו,
והוא פלא.

מצות סוכה שקולה כנגד כל התורה כולה

ביוצר לחג הסוכות (חזרת הש"ץ שחרית יום ב'): 'כל
תהי מצות סוכה בעיניך קלה, כי כנגד כל מצות
דת חוקותיה שקולה', והקשה בשער יששכר (מאמר
סוכת שלם אות כד), דלא מצינו כן בחז"ל, שתהא מצות
סוכה שקולה כנגד כל התורה כולה, עיי"ש.

ונראה לתרץ, בהקדם מה שכתב הגר"א (דברי
אליהו), דשיעור הסוכה הוא שבעה על שבעה
טפחים בגובה עשרה, סך הכל ת"צ טפחים, כמנין
'תמים', לרמז מה שנאמר (דברים י"ג) 'תמים תהיה
עם ה' אלוהיך'. ע"כ. והנה, איתא בבעל הטורים
(שם) דלהכי הת' של 'תמים' גדולה, להורות שכל
המקיים 'תמים תהיה עם ה' אלוהיך', כאילו קיים
כל התורה כולה מאלף ועד תיו.

מעתה מובן שפיר היכן ראה הפייטן שמצות
סוכה שקולה כנגד כל מצוות התורה, כי מאחר
שהיא מכוונת כנגד מצוה זו של 'תמים תהיה עם ה'
אלוהיך', ממילא היא שקולה כנגד כל התורה כולה.

הסוכה מכוונת כנגד מצות צדקה

ויראה לבאר על
פי מה שכתב
החתם סופר
בדרשותיו (דף מג),
ששיעור הסוכה
עולה בגימטריא
כמנין צדקה,
דהנה שיעור סוכה
הוא שתי דפנות
של שבעה טפחים
בגובה עשרה, הרי

כאן מאה וארבעים, ועוד דופן גובה עשרה
ברוחב טפח, הרי כאן מאה וחמישים, וביחד
עם הגג דהוה שבעה על שבעה, עולה המנין
199, כמספר 'צדקה'. עיי"ש.

והנה כתבו בספרים הק' (מובא בשם הרה"ק
מקאזמיר זצ"ל ומטו בה משמיה דהרה"ק רבי מאיר
מפרמישלאן זצ"ל, ועוד) שכל הקושיות שיש לו
לאדם על הנהגת הבורא ח"ו אינם נובעים

מאמר המאמר

הקשר בין מצות מילה למצות סוכה שבשניהם מכריתים ערלת הלב

והנה, לגבי ברית מילה איתא בספרים הקדושים (עיין בספר ברכת מועדיך לחיים - להרה"ק רבי חיים פלאג'י זצ"ל - כסלו) שפועל ענין זה ממש, שבהכרתת ערלת הברית זוכים לכרות את ערלת הלב, וזוהו יש לבאר מה דאיתא במדרש (קה"ר יא א) על הפסוק (קהלת יא ב) 'תן חלק לשבעה גם לשמונה', שדרשוהו חז"ל בכמה אופנים, ובין היתר פירשו ש'תן חלק לשבעה' קאי על שבעת ימי חג הסוכות, ו'גם לשמונה' קאי על שמונת ימי מילה, ולעניננו הקשר ביניהם מובן יפה הפלא ופלא, דבשניהם המטרה היא אותה ענין, להכרית ולסלק את ערלת הלב, ולגלות ולחזק את אמונת הבורא השלימה והתמימה. וזהו שממשיך הכתוב ואומר 'כי לא תדע מה יהיה רעה על הארץ', כלומה, שאם אכן

אלא מטמטום הלב, שהוא אטום ומכוסה בגלל עוונותיו, כי אי אפשר לו להיות שלם באמונה אם הוא מלוכלך בחטאים, ואם רק יטהר את לבו ויסיר ממנו את לכלוך העוונות ממילא ינוסו הצללים ויתבטלו כל הקושיות, ופירשו בזה את הפסוק (דברים י טו) 'ומלתם את ערלת לבבכם וערפכם לא תקשו עוד', שאם תמולו את ערלת הלב ותטהרו אותו, אזי לא תקשו עוד את ערפכם ולא תהרהרו אחר הנהגת הבורא.

וזוהו יש לבאר הרמז שאמר הרה"ק מליסקא זצ"ל, שהפסוק (ויקרא כג מב) 'בסוכות תשבו שבעת ימים' ראשי תיבות 'תשבי', כי על ידי ישיבת סוכה שבעת ימים זוכים לבטל את ערלת הלב במאתיים, ועל ידי זה זוכים לבחינה של ביאת אליהו התשבי, שמסתלקים כל הקושיות וכל הפקפוקים כעין שיהיה בזמן שיבוא אליהו התשבי שיתרץ כל הקושיות והאבעיות.

האופן המובחר ביותר בסדר דפנות הסוכה

כתוב בנחמיה, גבי בני הגולה שעלו מבבל בימי עזרא, וחידשו לקיים מצוות סוכה כהלכתה, 'ואשר ישמיעו וגו' לעשות סוכות ככתוב' (נחמיה ח טו), ודקדק החתם סופר (תורת משה - פרשת האזינו) בלשון, לעשות סוכה 'ככתוב'. וביאר, דהנה מצינו גבי פרה אדומה שהיו מטמאין את הכהן השורף את הפרה להוציא מלבן של צדוקים שהיו אומרים שצריך לעשותה בטהרה (פרה פ"ג מ"ז), והנה, כאשר עלו בני ישראל מבבל, היו מעורבים ביניהם כותים ושאר אנשים שלא היו מאמינים בקבלת חז"ל, ולא קיבלו את דבריהם שאמרו הכשר סוכה שתים כהלכתן ושלישית אפילו טפח, והם סברו שצריך לעשותה ארבע דפנות שלימות, וכדי להוציא מלבן עשו ישראל סוכות 'ככתוב' דייקא, דהיינו כמו שדרשו חז"ל (סוכה ו) מן הכתובים 'בסכת בסכת בסכות' שדי לסוכה בשתים כהלכתן ושלישית אפילו טפח, ולא עשו סוכה שלימה. עכ"ד.

והנה, כתב בבני יששכר (תשרי מאמר י אות יב) בשם החיד"א, שבתיבת סכה עצמה רמזים אופני המחיצות, יש מי שעושה מצוה מן המובחר, ארבע דפנות, כמו האות ס' שהיא סגורה מארבע רוחותיה, ויש מי שאינו מזהר כל כך ועושה רק שלש דפנות שלימות, כמו אות כ', ויש מי שמסתפק בשתים כהלכתן ושלישית אפילו טפח, כמו האות ה', והוסיף הוא ז"ל דלהכי מסודר התיבה כך 'סכה', כדי להורות סדר המדריגות, לכתחילה ארבע דפנות ואם לאו לכל הפחות ג' שלימות ואם לאו כהלכתה. עכ"ד.

והנה לפי דברי החתם סופר הנ"ל יש לומר דאדרבה, בימינו יש ענין לעשות דווקא רק כהלכתה, כדי להוציא מלבן של הכופרים ולהראות שאנו מאמינים בדרשות חז"ל. ולפי"ז התיבה מסודרת באופן של מעלין בקודש, תחילה האות ס' שהיא כשרה מן הדין, ולבסוף האות ה' שהיא האופן המובחר ביותר. אכן לעתיד לבוא שיתקיים הפסוק 'ומלאה הארץ דעה את ה', ולא יהיו עוד כופרים ומינים, אז בוודאי יתהפך הסדר ויהיה ראוי יותר לעשות ארבע דפנות. וזוהו 'יבואר המדרש (ילקוט"ש רמז תרג)': 'כל מי שמקיים מצות סוכה בעולם הזה הקדוש ברוך הוא נותן לו חלק לעתיד לבוא בסוכתה של סדום', דהיינו שלעתיד לבוא יהיה תיבת 'סכה' הפוכה כמו סדום, שסדר ההידור של הדפנות הרמזים בה יתחיל מסוף התיבה לתחילתה.

וזוהו 'יבואר לשון הפיוט': 'הגלה נא ופרוס חביבי עלי את סוכת שלומך', דהיינו שאנו מבקשים מן הקדוש ברוך הוא שיושיב אותנו בסוכה שלימה של ארבע דפנות, ואימתי יהיה זה המובחר, כאשר 'תאיר ארץ מכבודך', בעת הגאולה השלימה שתבוא במהרה בימינו אמן.

ביציאת השבת כדי לצאת מן הספק, נמצא שקודם היו 'מאחרים לצאת מן השבת', ורק לשבת הבאה היו 'ממהרים לבוא'. ע"כ.

דור המדבר לא ראו פני גיהנום ולא הפסידו מזה שלא הוסיפו מחול על הקודש

והנה ידוע דביום השבת שובת הגיהנום, והרשעים הנידונים שם יש להם מנוחה עד צאת השבת, שאז הם חוזרים לגיהנום, וכתב בספר יסוד ושוש העבודה (שער ח' פרק א) שזמן כניסת השבת לענין זה נקבע לכל אחד לעצמו, דהיינו שמי שהקדים לקבל את השבת מבעוד היום גדול מוציאין אותו מן הגיהנום באותו זמן, וכן ביציאתו, כפי שיעור התוספת שהוסיף על השבת כן מאחרים להחזירו, והדבר מפורסם. והנה לפי זה נמצא לכאורה שבני ישראל הפסידו במדת מה מזה שהיה להם עמוד אש וענן, כי מאחר שלא הוסיפו על השבת הוצרכו לסבול יותר בגיהנום, אכן, כבר אמרו חז"ל שאהרן הכהן, שעניי הכבוד היו בזכותו, היה אוהב שלום ורוחף שלום, אוהב את הבריות ומקרן לתורה, נמצא שהוא פעל שלא יצטרכו כלל לילך לגיהנום, אם כן לא יצא להם שום פסידא מזה.

וזוהו יש לבאר הפיסקא שאומרים בהושענות (אום צורה): 'יושבת וממתנת עד כלות שבת', דלכאורה נראה דבר זה לגנאי, שישראל יושבים ומצפים אימתי תכלה כבר השבת, אכן לפי האמור יש לבאר שהפייטן מציין בזה שבחן של ישראל, שהם יכולים להוציא את השבת מיד בצאת הכוכבים, ואינם צריכים להוסיף מחול על הקודש כדי להנצל מדינה של גיהנום, כי הם במדרגה זו שאינם רואים פני גיהנום, כמו בדור המדבר.

קביעות חג הסוכות תיכף אחר יום הכיפורים כי רק אז אפשר לעשות זכר לענני הכבוד

לפי זה זכינו להבנה חדשה בטעם הדבר שקבע הקדוש ברוך הוא את

אושפיזא דיוסף כהכנה להושענא רבה ושמחת תורה

ידוע מנהגינו בסדר האושפיזין שאושפיזא דיוסף הוא ביום השישי, ומיד לאחר מכן מגיעים הושענא רבה ושמיני עצרת ושמחת תורה, ויש לומר דלהורות נתן, שההקדמה והבסיס לימים הגבוהים האלו הוא ההתחזקות במדת היסוד של יוסף הצדיק, כי היא הקובע במדה רבה את קבלת ההשפעות הנשפעים בימים אלו.

ויש לרמוז ענין זה במקרא קודש (בראשית מא מד) מה שאמר פרעה ליוסף: 'ובלעדיך לא ירים איש את ידו ואת רגלו', כלומר, שלא ירים איש את 'ידו' לחבט הערבה בהושענא רבה, או את 'רגלו' לרקוד בהקפות, בלתי התחזקות במדתו של יוסף הצדיק.

שביחוד עם הגג עולה לשיעור 199 טפחים, ובצירוף יחידו של עולם מגיעים למאתיים, שהיא שיעור הביטול של ערלת הלב, מיד נתקררה דעתו, דכיון שנכרתה ערלת הלב ממילא סרו כל הקושיות ונעשו כלא היו.

ובזה יש לפרש כמין חומר את לשון הפיוט: 'הגלה נא ופרוס חביבי עלי את סוכת שלומך', דהיינו שאנו מבקשים מהקב"ה שיפרוס עלינו שיעור סוכה השלימה, אשר היא מטהרת ומזככת את הלב, ועל ידי זה 'תאיר ארץ מכבודך', שימלא כל הבית כולו אורה, ולא יהיו כלל קושיות וספיקות בהנהגת הבורא, רק אמונה שלימה ותמימה בכל מה שהוא עושה, ואם תאמר, הלא שיעור הסוכה לא הוי אלא 199, ואין כאן שיעור ביטול לערלה, על זה אומר 'נגילה ונשמחה בך', דהיינו שאנו ששים ושמחים בחג הסוכות זמן שמחתנו, בצל הקב"ה בכבודו ובעצמו, וממילא כביכול מצטרף עם הסוכה ומשלים את השיעור למאתיים,

תעשה כך ותכרות את ערלת הלב, 'לא תדע מה יהיה רעה על הארץ', שלא תחשוב על שום דבר שהוא רע ולא היה צריך להיות כן, רק תדע ותאמין שהכל מאתו יתברך, והכל עשה יפה בעתו.

על ידי מצות סוכה נטהר לב האדם ומתבטלים כל הקושיות והספיקות אשר לא טובים

ובזה יתבאר המדרש פליאה דלעיל: 'איוב היה קורא תגר על היסורים, כיון שראה הסוכה שהוא של שתי דפנות, והשלישית אפילו טפח, מיד נתקררה דעתו', כי הנה איוב היו לו הרבה קושיות ותמיהות רח"ל על הנהגת הבורא, 'שמה נתחלף לו בין אוהב לאויב', כיון שראה את הסוכה שהוא של שתי דפנות של שבעה טפחים בגובה עשרה, והשלישית אפילו טפח בגובה זה,

זהירות מכעס בחג הסוכות כדי שלא לפסול הסוכה

רבות הזהירו בספרים הקדושים אודות ישיבת הסוכה, שזיהר האדם מאוד בהתנהגותו שיהיה באופן מכובד, כי השכינה שרויה שם, ובפרט בענין הכעס שצריך להזהר בה מאד, מה גם שהאושפיזין הקדושים באים אל הסוכה, ובכעסו הוא עלול לגרשם משם (עיין ש"ה סוכות דף עה, ובספרה"ק אור החמה פרשת אמור).

ויש לרמוז דבריהם בלשון חז"ל (סוכה כג) שאמרו 'סוכה הראויה לשבעה שמה סוכה, ושאינה ראויה לשבעה אין שמה סוכה', ולענייננו יש לומר דרמזו בזה שסוכה שאינה ראויה להכניס בתוכה את שבעת הרועים אין שמה סוכה.

והנה, מתאמרא בשם הרה"ק השר שלום מבעלזא זי"ע, שהפסוק (ויקרא כג מב) 'בסוכות תשבו שבעת ימים' ראשי תיבות 'תשבי', כי גם אליהו הנביא בא לסוכה יחד עם האושפיזין. ע"כ. והנה איתא במסכת כלה (פ"ה) שאליהו הנביא אינו מתגלה למי שהוא קפדן וכעסן, ולפי זה מובן ביתר שאת עד כמה צריך האדם להזהר מכעס בישבו בסוכה, כדי שלא יגרש מסוכתו את אליהו הנביא עם שבעת האושפיזין ונמצא סוכתו פסולה.

חג הסוכות תכף אחר יום הכיפורים, שהרי הסוכה היא זכר לענני הכבוד, וכאשר אנו יושבים בסוכה אנו כביכול בבחינה זו שהיו ישראל במדבר, שהיו מוקפים בענני שכינה, ואם כן אנו צריכים להדמות להם גם בבחינה זו שהיו נקיים מכל עוון המביא לידי גיהנום, דאם לא כן יש בזה הפסד פורתא, שמרבים לסבול בגיהנום, לפיכך קבע הקדוש ברוך הוא חג הסוכות מיד לאחר יום הכיפורים, ולא אחר הפסח כפי שהסבירא נותנת, כי אז ישראל נקיים לגמרי מכל חטא ועוון, ודומים לאנשי דור המדבר שלא ראו פני גיהנום, וראויים להכנס לתוך ענני הכבוד.

ובזה יש לבאר כמין חומר דברי נעים זמירות ישראל (ותהלים קמט): 'הללו שמו במחול וגו' יעלזו חסידים בכבוד ירננו על משכבותם, 'מחול' מלשון מחילת עוונות, וקאי על יום הכיפורים שבו מוחל הקדוש ברוך הוא עוונותיהם של ישראל, וזהו שאומר: 'הללו שמו במחול' בתוף וכינור יזמרו לו, כי רוצה ה' בעמו וגו', דהיינו שמחל הקדוש ברוך עוונות עמו בית ישראל ביום הכיפורים ונתרצה להם, ועל ידי זה 'יעלזו חסידים בכבוד' בסוכה הרומזת על ענני הכבוד, מה טעם? כי 'ירננו על משכבותם', היינו כי הם במצב כזה שאין להם להתיירא מלשכב בקבה, כי ישכבו בטח ולא יראו פני גיהנום.

ובזה יבאר הפיוט הנ"ל: 'הגלה נא ופרוס חביבי עלי את סוכת שלומך', שהיא לזכר ענני הכבוד שהקיף בהן הקדוש ברוך הוא את ישראל בצאתם ממצרים, ואם תאמר הלא ענני הכבוד גורמים גם פסידא, שניתוסף זמן ישיבה בגיהנום, לזה אומר 'תאיר ארץ מכבודך', שהאירה הארץ מכבוד ה' בעשרת ימי תשובה, וכמו שדרשו חז"ל (יבמות מט) עה"פ 'דרשו את ה' בהמצאו' שקאי על עשרה ימים שבין ראש השנה ליום כיפורים, ושב כולם בתשובה שלימה, וממילא 'נגילה ונשמחה בך', כי אין צריכים להטיר בגיהנום, ובאופן זה ראוי לעשות זכר לענני הכבוד.

מאמר המאיר

הגרים רגמו את רב זירא באתרוגים כדי לשבור את הפיטם

מסופר במסכת קידושין (עג): 'דרש ר' זירא במחזא, גר מותר בממזרת, רגמוהו כולי עלמא באתרוגיהו' [-שהיו שם גרים הרבה, והוקשה להם שאמר קהל גרים לא איקרי קהל. רש"י].

נראה לבאר הענין בזה בדרך צחות, על פי מה שפירש זקני הגה"ק בעל טל חיים ז"ל את דברי המשנה באבות (פ"א מ"ג) 'ודאשתמש בתגא חלף, דהנה איתא בשם האר"י הק' שבני ישראל יש להם אחיזה באותיות התורה, והגרים חיותן מן התגים שעל האותיות, ולכן אמרו עליו על רבי עקיבא בן יוסף שהיה דורש על כל קוץ וקוץ תלי תלים של הלכות, כי הוא היה בן גרים, שהאחיזה שלהם מן הקוצים והתגים, כאמור. והוה שאמרו ז"ל 'ודאשתמש בתגא חלף', כלומר, שמי שמשמש ויונק מן התגים 'חלף', היה גוי ונתחלף להיות ישראל. עכ"ה.

והנה, 'אתרוג' עם הכולל בגימטריא 'תורה', ויש לומר בדרך אפשר שהפיטם רומז על התגין שעל האותיות, ולכן, כאשר בא רב זירא ודרש במחזא שגר מותר בממזרת, אמרו הם, אם כדברך שהגרים אינם כלולים במצות התורה, אם כן אין צריך לפיטם שעל האתרוג, לפיכך רגמו אותו כולם באתרוגיהם שהרי לשיטתו אין צריכין לחשוש לשבירת הפיטם.

בראשית ראשי תיבות ר'צה א'לוקים ב'סוכות ת'שבו ש'בעת י'מים, (אגרא דכלה בראשית אות עח) על ידי ישיבת סוכה ששיעורה עולה מאתיים, יתבטל ערלת הלב כשיעור ביטול הערלה, ואם תאמר הלא חסר אחד, כי שיעור הספחים אינו עולה אלא לקצ"ט, לזה אומר בסיום התורה 'ולכל היד החזקה אשר עשה משה לעיני כל ישראל', דזה קאי על יציאת מצרים, דגם שם היה חסר אחד לשישים ריבוא והקב"ה השלים את המנין, ומשם חזינן דאלופו של עולם מצטרף למנין לטהרינו ולקדשינו בצל כנפיו.

ועל ידי זה שפיר בטל ומבוטל ערלת הלב מכל וכל.

ועל פי הענין הלזה יש לקשר את סיום התורה עם התחלתו, דהתורה מסיימת באות ל' ומתחלת בב', אותיות 'לב', לרמז שטהרת הלב היא היסוד והעיקר לכל התורה כולה, כי כאשר לב האדם אינו מזוכך כראוי מתעוררים לו ספיקות וקושיות רח"ל אשר לא שערום אבותינו, ואם תאמר כיצד מטהרים את ערלת הלב? לזה מרמז מיד בתחילת התורה 'בראשית ברא אלוקים'

מדוע לא רצה רבי אברהם אחי הגר"א לגור אצלו?

להגאון מווילנא היה אח גאון וקדוש בשם רבי אברהם ז"ל, בעל מחבר הספר 'מעלות אברהם', שהתגורר בעיירה מרוחקת מאד מן העיר ווילנא, והגאון מווילנא רצה שיעבור לגור בסמיכות אליו, להתעלות ביחד, הוא שלח מכתב לאחיו ובו ביקש ממנו שיבוא להתגורר בוילנא וללמוד יחד עמו בחברותא, אך להפתעתו סרב אחיו להצעה בנימוקו שאשתו אינה מסכימה לעבור סתם ולא פירש. הדבר היה לחידה, מדוע סירבה הרבנית להצעה שתיטיב עמהם לכאורה ברוחניות ובגשמיות? לימים נודע הדבר, ומעשה שהיה כך היה: במדינה זו שגר בה רבי אברהם לא גדלו אתרוגים כלל, והיה צריך להביאם מעבר לים, בקושי ובטורח גדול, כתוצאה מכך היו האתרוגים נדירים ביותר, וכמובן שמחירם היה יקר מאוד. שנה אחת היה מחסור גדול מאוד באתרוגים, מחמת החורף שנמשך זמן רב, והפשרת השלגים ששיבשה את הדרכים, כך שבכל הסביבה של רבי אברהם לא היה אפילו אתרוג אחד לרפואה, והנה בדרך לא דרך הגיע אתרוג לעירו, אך הסוחר העלה את מחירו לאין שיעור, גבאי הקהילה בדקו את האפשרויות העומדות לפניו, והגיעו למסקנה שבשום פנים ואופן אינם יכולים לעמוד במחיר הזה, ובצער רב הודיעו שאין הם קונים את האתרוג.

כשנודע הדבר לאשתו של רבי אברהם אמרה בצער: 'האם חס ושלום לא יהיה לנו אתרוג לחג הסוכות הבא עלינו לטובה?'. היא חשבה והרהרה רבות, עד שנפל רעיון במוחה, אותו שטחה לבעלה: 'הרי אנו מתגוררים בדירה נאה שקיבלנו מהורינו בעת החתונה, הבה נמכור את הדירה ונעבור לדירה פשוטה חולה, ובכסף שישאר לנו נקנה את האתרוג! רבי אברהם הסכים מיד להצעה, וממחשבה למעשה, לו סכום כסף גדול וקנו את האתרוג, ומיד לאחר החג מכרו את הדירה ופרעו את ההלוואה, ואילו הם עברו לגור בצריף קטן ודל, כאשר הם מלאים אושר וסיפוק על המצוה שזכו בה.

כעבור תקופה, כאשר הגיעה האיגרת של הגאון מווילנא נטה רבי אברהם להסכים להצעה, אך כאשר שאל את אשתו אמרה שאינה רוצה לעבור, וגילתה לבעלה באמרה: 'בכל יום ויום אני עוברת ליד דירתנו הישנה, אותו בית יפה שמכרנו בשביל האתרוג, ולבי מתמלא שמחה עצומה על גודל הזכות שנפלה בחלקינו לקיים מצות ארבעת המינים בהידור רב, ואני מודה ומשבחת לבוראי על שחנני דעת ונתן לנו את השכל לעשות דבר זה. קשה לי לעבור מכאן ולוותר על שמחה עצומה זו אשר ממנה אני שואבת חיות וסיפוק למשך כל היום!', זו היתה הסיבה שרבי אברהם נמנע מלעבור ליד אחיו הגאון.

זה מרומז בדברי חז"ל הקדושים על פרי עץ הדר (סוכה לב): 'הדר באילנו משנה לשנה', דהיינו שרצו לדור באותו מקום כדי שיזכרו משנה לשנה שמכרו את הבית בשביל האתרוג.

הוצאת הגליון נתנדב ע"י ידידנו הרבני הנכבד והמפואר הר"ר משה שמואל שטיין הי"ו זכות התורה יגן בעדו להתברך בכל מיילי דמיטב וכט"ס

ליטול חלק בהוצאת הגליון ולהארות והערות או לקבל הגליון, ניתן לפנות gilyonhamier@gmail.com